

Svampe

Der er registreret 15 forskellige såkaldte mikrosvampe, der vokser på hvidtjørnens blade. Tallet er langt større, hvis vi tager de svampe med, der vokser på grene og stammer, eller som er tilknyttet rødder og næringsoptagelse, mykorrhiza og nedbrydere af blade og grene. De fleste svampe lever en skjult tilværelse, men nogle lægger vi mærke til. Tjørnerust (*Gymnosporangium clavariiforme*) giver brune og deforme blade og grene på tjørn (foto). Denne svamp har værtsskifte og smitter derfor ikke fra tjørn til tjørn. Smitten kommer i stedet fra ene (*Juniperus*), hvor svampen kaldes tungerust. På ene kan dens frugtlegemer i korte perioder ses som gule tunger på opsvulmede grene. Tjørnemeldug (*Podosphaera oxycanthae*), blæresyge (*Taphrina crataegi*) og bladpletter er tegn på, at der er andre mikrosvampe til stede. Det samme er skurv (*Venturia crataegi*) på frugterne.

Bakterier

Der findes bakterier i stort tal næsten overalt. Nogle få bakteriearter er årsag til ganske problematiske plantesygdomme, men generelt forekommer alvorlige bakterieinfektioner ikke særlig hyppigt på planter. Ildsot kan en gang imellem ses på hvidtjørn, hvorfra sygdommen kan spredes til andre planter med insekter eller regndråber. Ildsot forårsages af bakterien *Erwinia amylovora*, som også kan inficere frugttræer og andre træer, fx dværgmispel, *Cotoneaster*. Det er grunden til, at erhvervsfrugtavlere ikke planter tjørn i deres læhegn. Vi haveejere kan nok klare at leve med denne risiko.

Hvem gemmer sig i hvidtjørnen?

Planter du et hjemmehørende dansk træ i din have, tiltrækkes organismer, som du måske ikke har lagt mærke til, men som hører hjemme i den danske natur. Enkelte af dem kalder vi for sygdomme eller skadedyr.

TEKST OG FOTO: MAGNUS GAMMELGAARD, GARTNERITEKNIKER

H kan, e nem har till levende m holder nem synes pragt ikke a De hvis m grund dem, e per os

Lav, mos og alger

På grund af tjørnens relativt langsomme vækst og specielle overflade er stammer og grene på en gammel tjørn et fortrinligt levested for en lang række forskellige laver, mosser og alger. Det lidt nussede eller skæggede udseende kan bekymre nogle haveejere, men disse organismer er helt uskadelige for træet. Ud over at være dekorative er disse organismer bolig og giver skjul for en lang række overvintrende insekter, fx bladlus, som er vigtig føde til småfugle om vinteren.

Fugle

Hvidtjørnes tætte vækst giver perfekt ynglested og skjul for en lang række af småfugle. Her finder mejserne bladlus og larver i yngletiden. De insektædende sangfugle har også et spisekammer her. Tjørnens frugter er et godt spisested, især for fugle af drosselfamilien, og den er kærkommen ved vintertide. Dompappen snupper gerne knopper og blomster.

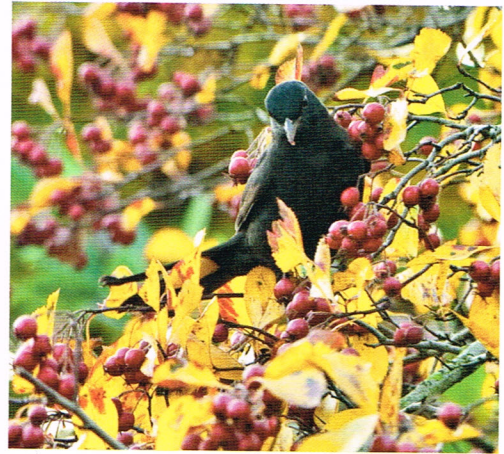

FOTO: GAV PHOTOSHOWARD RICE

Hvidtjorn (både almindelig og engriflet) er en busk eller et lille træ, der egner sig fint både solitært i haven og som hæk og hegn. Den kan gro, hvor intet andet kan, og den byder på blomster og bær og er også smuk igennem vinteren. Gennem årtusinder har den tilpasset sig og har tilbudt hotel med specielle værelsestyper for et mylder af levende organismer. Der er værelser for både de smukke og de nuttede dyr: sommerfugle, mariehøns og humlebier. Dem holder vi meget af, men de er ofte kun korttidsgæster på gennemrejse i tjørnen. Så er der alle de andre, som vi måske ikke synes er så nuttede: myrer, snyltehvepse, spindemøl, tjørnepragtbiller og svampe som tjørnerust, meldug og skurv for slet ikke at tale om bakteriesygdommen ildsot.

De er der også. De hører med. Man må tage hele pakken, hvis man vil have større biodiversitet. Nogle af arterne er fødegrundlag for andre, nogle er mikroskopiske, så vi slet ikke ser dem, og en række af dem, vi kalder for nyttedyr, og som hjælper os med at bekæmpe skadedyr, kan vi slet ikke undvære.

Insekter

Sidst i maj, når rapsen er afblomstret, står tjørnen klar og tilbyder sine cremefarvede til svagt rosa blomster. Det er især biavlerne glade for. Honningbien og de mange arter af humlebier samt en række af de solitære biarter (enlige bier, der ikke lever i samfund) tiltrækkes af tjørneblomsternes nektar. Fluer, edderkopper, bladhvepse, biller, galmyg, blomstertæger, bladlus og bladlopper er hyppige gæster. Det samme er mange arter af de iøjnefaldende storsommerfugle, nat-sværmere og de mere uanseelige møl og andre små sommerfugle, hvis larver æder

af bladene. Det kan være voldsomt, som vi kender fra de såkaldte spindemøl, der optræder i store fællesspind. Hvis insekterne generer os, kalder vi dem for skadedyr, men i de fleste tilfælde bemærker vi slet ikke, at de lever på og spiser af vores planter. Der findes op mod 200 forskellige insektarter på tjørn, heraf ni hjemmehørende arter af bladlus. Foruden at danne fødegrundlag for de insektædende fugle er de grundlag for opformering af nyttedyr som rovtæger, snyltehvepse, galmyg og jagtedderkopper, der senere søger ud til andre planter i haven.